

PRZEWODNIK GIMNASTYCZNY

100690/III Feb
38 (1921) Nr. 1. i 2.

„SOKÓŁ”

ORGAN ZWIĄZKU POLSKICH GIMNASTYCZNYCH TOW. SOKOLICH WE LWOWIE.
WYCHODZI PIERWSZEGO KAŻDEGO MIESIĄCA.

Prenumerować można: w Administracji, ulica Sokola 1. 7 i we wszystkich księgarniach.

Redakcyja i Administracyja we Lwowie przy ul. Sokola 1. 7.

Gena prenumeracyjna

rocznie 60 Mp.

Przy odbiorze większej ilości egzemplarzy przysznaje się gniazdom związkowym odpowiedni opust.

Numer pojed. 5 Mp.

Przedpłata roczna

z przesyłką pocztową pod opaską:

do wszystkich miejsc poza granicami Polski 80 Mp.

Pilne korespondencje upraszamy nadsyłać najpóźniej do 15. w miesiącu.

Obowiązkiem każdego prawego Sokola polskiego jest:

- 267
- Dbać o zdrowie fizyczne i duchowe swoje i swoich;*
  - Przestrzegać czystości i wyłącznego używania mowy polskiej;*
  - Popierać przedewszystkiem przemysł polski;*
  - Pracować usilnie nad uświadomieniem i pozyskaniem ludu do pracy narodowej.*

Treść: Część obowiązująca. — Od Redakcji. — Hej na Złot. — Tabela statystyczna małopolskich gniazd sokolich za rok 1920. — Projekt podziału gniazd sokolich wedle ich przynależności do okręgów. — Ćwiczenia wspólne wolne na Złot Sokolstwa polskiego w Warszawie w r. 1921. — Statut Związku Towarzystw Gimnastycznych „Sokół” w Polsce.

CZĘŚĆ OBOWIĄZUJĄCA.

Porządek obrad

XXIII. Zwyczajnego Zjazdu Delegatów polskich gimnastycznych Towarzystw sokolich w d. 6. marca 1921 r. we Lwowie w sali gmachu Sokola-Macierzy przy ul. Sokola 7. o godz. 9 $\frac{1}{2}$ rano.

1. Zagajenie.
2. Złożenie i sprawdzenie pisemnych umocowań delegatów.
3. Sprawozdanie Wydziału i Komisji rewizyjnej za lata 1919/1920.
4. Sprawozdanie z dotychczasowych czynności stowarzyszenia ogólnego Związku sokolego i wnioski Wydziału w tej sprawie.
5. Sprawa skautingu.
6. Ewentualne wybory uzupełniające.
7. Wnioski.

Uwaga. Według §. 7. lit. b) statutu każde Towarzystwo związkowe ma obowiązek wystąpienia na Zjazd jednego delegata, Towarzystwa zaś liczące nad 100 członków z końcem ubiegłego roku administracyjnego (1919.) mają prawo wystąpienia na każdym następnym 100 członków (w pełnej liczbie) po jednym delegacie.

Według §. 17. statutu każdy delegat ma być zaopatrzony przez Wydział swojego Towarzystwa w pisemne umocowanie.

Czołem!

We Lwowie, dnia 20. grudnia 1920 r.

Dr. Czarnik, prezes. Wolańczyk, sekretarz.

Przed rozpoczęciem obrad udadzą się druhowie delegacji na cichą mszę św. w kościele archikatedralnym.

Na Złot.

Pobudka wzywa! Kiedy padły kordony i niewolnicze skruszyły się pęta, ożył sokoli duch i wzleciał ponownie nad bezmiarem polskiej krainy. Stały starsze i młode latorośle do sokolich szeregów, szeregowali się mężczyźni, dotrzymują im kroku polskie niewiasty, gdyż wszystkich jedna ożywia myśl — odrodzenia sił narodu. Koleje świata nauczyły nas, że nie tylko siła moralna kieruje losami, lecz często, gdy milkną głosy sumienia, musi się rzucić na szalę wypadków moc fizyczna. Tradycja przekazała nam nie tylko wielkość naszych umysłów w przeszłości ale i tęgie, mocne, ramiona rycerzy, gotowe i zdolne stanąć w obronie zagrożonej wolności z toporem czy koncerzem w rękę — i piersią własną zagrozić drogę najeźdcom ojczyzny.

Duchy Zawiszów i Skrzetuskich wskazują nam drogę naszego postępowania — gotowość duchową poświęcić się dla ojczyzny i użycia siły fizycznej, gdzie tego potrzeba wymaga. Ten sam duch, który utrzymał Polskę jako mocarstwo, który ją ratować umiał w najcięższych chwilach, podupadł w czasach, kiedy do stanowczej przyszłości rozprawy z organizowanym systemem sąsiadów i ruszył gmach Rzeczypospolitej. Dla nas jednak wiadomym jest dzisiaj czego potrzeba odrodzonej Ojczyźnie, jesteśmy świadomi siły duchowej społeczeństwa, ale nie obcą nam też jest wartość ciężkiej fizycznej. Sokół jak od pierwszych chwil swego powstania tak dziś przejął tę zasadę i zyskuje sobie coraz więcej zrozumienia społeczeństwa. Wyrazem usiłowań naszych ma się stać Złot, postanowiony na pierwszą połowę lipca tego roku w sercu Polski w Warszawie.

Stajemy zatem. Nie przestraszą nas trudności, piętrzące się na każdym kroku, nie powstrzymają przeszkody, które pokonać będziemy musieli — dla nas isé przebojem to zwykła rzecz, wiemy o tem i dlatego świadomi celów wyteżymy wszystkie siły, by złot stał się wyrazem duszy sokolej w całej Polsce. Pierwszy to raz może sokolstwo bez przeszkód kordonowych stanie na wspólnym popisie — pierwszy raz uścisnąć mamy bratnie dłonie tych druhow, którym trudno było brać udział w dotychczasowych uroczystościach całej Polski — a nadto jest to pierwsza manifestacja narodowa, której uczestnikami

będą reprezentanci wszystkich ziem polskich. Skoro nam ten zaszczyt przypadł w udziale — okażmy jak młodym i niespożytym jest sokoli duch.

Przewodnictwo małopolskiego Związku.

Od Redakcji.

Rozpoczynając rok 1921 pod znakiem Złotu w Warszawie i będąc w przededniu Zjazdu delegatów, dajemy w tym numerze materiały, — które posłużą do przygotowania się do tych ważnych dni sokolich.

Hej na Złot!...

Hej na Złot sokole duchy!
w kim gorąca płynie krew,
kto w czas krwawej zawieruchy
umiał wolny rzucać siew.
Nas niewoli nie zżarł pył
gdy znów stajem w pełni sił.

Hej na Złot, już pęta przysły;
dziś w uścisku chwycim dłoń
tych z nad Warty, Bugu, Wisły.
Na warszawską zlecim błoń
z całej Polski pierwszy raz.
Brzmi pobudka — stanąć czas!

Srogie padły już kajdany
i odetchnął wolny lud,
ale jeszcze duch zaspany,
dlań poniesiem nowy trud.
Z pośród naszych wstanie rot
Wolność Ducha — hej na Złot!...

M. W.

**Tabela statystyczna
małopolskich gniazd sokolich za rok 1920.**

Lp.	Gniazdo	Budynek		Boisko	Ilość ćwiczących		Ilość drużyn skautowych
		własny	wynajęty		członków	młodzieży	
1.	Bestwina	45	1	—	12	12	—
2.	Biała	150	1	1	12	106	1
3.	Bohorodeczany . .	57	1	1	—	—	—
4.	Bolechów	68	1	—	—	—	—
5.	Bochnia	200	1	1	—	—	2
6.	Brzesko	178	1	1	—	—	—
7.	Chodorów	112	1	1	—	—	—
8.	Chrzanów	148	1	1	—	300	2
9.	Chyrów	51	1	1	—	—	—
10.	Cieszyn	185	—	1	38	24	—
11.	Dębica	160	1	1	—	—	—
12.	Gorlice	104	1	1	—	200	—
13.	Horodenka	123	1	1	—	200	—
14.	Jasło	219	1	—	60	150	1
15.	Jaworzno	230	1	1	21	60	—
16.	Kraków	812	1	1	55	90	1
17.	Krosno	222	1	1	15	750	1
18.	Krzeszowice . . .	126	—	1	12	14	—
19.	Limanowa	40	1	1	—	—	—
20.	Lwów-Macierz . .	560	1	1	30	435	—
21.	„ II	1100	1	1	16	60	2
22.	Łańcut	126	1	1	—	100	1
23.	Myślenice	157	1	1	9	450	—
24.	Nadwórna	39	1	1	—	—	—
25.	Nowy Sącz	290	1	—	—	330	—
26.	Rawa ruska . . .	210	1	1	—	—	—

Lp.	Gniazdo	Ilość członków	Budynek		Boisko	Ilość ćwiczących		Ilość drużyn skautowych
			własny	wynajęty		członków	młodzieży	
27.	Rohatyn	86	1	—	1	—	—	1
28.	Rozwadów . . .	70	—	1	—	—	—	—
29.	Rzeszów	327	1	—	1	—	1500	8
30.	Sądowa Wisznia .	50	—	—	—	—	—	—
31.	Sanok	125	1	—	1	—	356	5
32.	Sambor	250	1	—	—	—	—	5
33.	Sieniawa	51	—	1	1	—	—	—
34.	Śniatyn	84	1	—	1	—	—	—
35.	Sokal	141	1	—	—	—	—	—
36.	Stanisławów . . .	350	1	—	1	—	—	1
37.	Stary Sambor . .	113	1	—	1	—	—	—
38.	Strzyżów	102	1	—	1	—	—	—
39.	Stryj	281	1	—	1	—	135	2
40.	Tarnobrzeg . . .	140	1	—	1	—	455	—
41.	Tarnopol	397	1	—	1	—	—	2
42.	Turka	75	1	—	1	—	—	—
43.	Wadowice	100	1	—	1	—	—	—
44.	Winniki	90	1	—	1	—	—	—
45.	Zagórz	166	1	—	1	—	—	—
46.	Zakopane	152	1	—	1	32	180	—
47.	Żółkiew	154	1	—	—	—	—	—
48.	Żywiec	276	1	—	1	25	180	3
49.	Ustrzyki dolne .	—	—	—	—	—	—	—
50.	Andrychów . . .	56	—	1	1	—	75	—
51.	Cieszanów	80	1	—	—	—	—	—
52.	Grybów	174	1	—	1	—	—	—
53.	Pilzno	120	1	—	1	—	54	—
54.	Podgórze	291	1	—	—	33	270	2
Razem		10013						

Uwaga. Z innych gniazd brak wiadomości.

Projekt podziału

gniazd sokolich wedle ich przynależności do okręgów
(przyjęty przez Przewodnictwo Związku we Lwowie jako substrat do obrad Zjazdu delegatów).

- Okręg I.** 1. Kraków, 2. Bochnia, 3. Brzeszcze, 4. Dobczyce, 5. Niepołomice, 6. Oświęcim, 7. Podgórze, 8. Skawina, 9. Wieliczka, 10. Zator, 11. Wiedeń austr.
- Okręg II.** 1. Tarnów, 2. Brzesko, 3. Dąbrowa, 4. Mielec, 5. Nieciecza, 6. Pilzno, 7. Radłów, 8. Radoomyśl, 9. Tuchów, 10. Wojnicz, 11. Zakliczyn, 12. Żabno,
- Okręg III.** 1. Rzeszów, 2. Baranów, 3. Dębica, 4. Głogów, 5. Kolbuszowa, 6. Leżajsk, 7. Łańcut, 8. Majdan, 9. Mrowla, 10. Przeworsk, 11. Ropeczyce, 12. Sędziszów, 13. Sokołów, 14. Strzyżów, 15. Trzciana, 16. Tyczyn.
- Okręg IV.** 1. Przemyśl, 2. Dobromil, 3. Dubiecko, 4. Jarosław, 5. Krakowiec, 6. Mościska, 7. Niżankowice, 8. Nowe miasto, 9. Purkut, 10. Pruchnik, 11. Radymno, 12. Sądowa Wisznia, 13. Sieniawa.
- Okręg V.** 1. Lwów I/Macierz, 2. Lwów II, 3. Lwów III, 4. Lwów IV, 5. Bóbrka, 6. Chodorów, 7. Dawidów, 8. Dublany, 9. Gliniany, 10. Gródek Jagiel., 11. Janów, 12. Jaworów, 13. Kleparów, 14. Lewandówka, 15. Mosty wielkie, 16. Winniki, 17. Żółkiew.
- Okręg VI.** 1. Tarnopol, 2. Baworów, 3. Mikułińce, 4. Podwoleczyska, 5. Skalat, 6. Strusów, 7. Trembowla, 8. Zagrobel, 9. Założce, 10. Zbaraż.
- Okręg VII.** 1. Stanisławów, 2. Stanisławów-Belweder, 3. Bursztyn, 4. Bohorodeczany, 5. Bednarówka, 6. Bolszowce, 7. Delejów, 8. Halicz, 9. Hołosków, 10. Jezupol, 11. Kałusz, 12. Knihinin-Górka, 13. Knihinin-Kolonia, 14. Monasterzyska, 15. Meducha, 16. Nadwórna, 17. Sołotwina, 18. Tłumacz, 19. Tarnowica polna, 20. Tyśmienica, 21. Wołosów.

Okręg VIII. 1. Cieszyn, 2. Bielsko, 3. Bogumin, 4. Dąbrowa, 5. Dziedzice, 6. Frysztak, 7. Górna-Sucha, 8. Jasienica, 9. Karwina, 10. Łąki, 11. Michałkowice, 12. Niem. Lutynia, 13. Orłowa, 14. Pietwald, 15. Trzyniec, 16. Skrzeczów, 17. Polska Lutynia, 18. Polska Ostrawa.

Okręg IX. 1. Stryj, 2. Bolechów, 3. Skole, 4. Mikołajów-Drohowyże, 5. Dolina, 6. Roźniatów, 7. Żydaczów.

Okręg X. 1. Kolomyja, 2. Delatyn, 3. Gwoździec, 4. Horodenka, 5. Kossów, 6. Kuty, 7. Obertyn, 8. Ottynia, 9. Peczeniżyn, 10. Śniatyn, 11. Zabłotów.

Okręg XI. 1. Nowy Sącz, 2. Ciężkowice, 3. Grybów, 4. Krynica, 5. Limanowa, 6. Muszyna, 7. Stary Sącz.

Okręg XII. 1. Wadowice, 2. Andrychów, 3. Chocznia, 4. Jordanów, 5. Kalwarja zebrz., 6. Maków, 7. Myślenice, 8. Janowice, 9. Kęty, 10. Komorowice, 11. Biała, 12. Sucha, 13. Buczkowice, 14. Żywiec.

Okręg XIII. 1. Sosnowiec, 2. Chrzanów, 3. Jaworzno, 4. Krzeszowice, 5. Trzebinia, 6. Szczakowa, 7. Siersza wodna.

Okręg XIV. 1. Nowy Targ, 2. Zakopane.

Okręg XV. 1. Jasło, 2. Dukla, 3. Gorlice, 4. Krosno, 5. Odrzykoń, 6. Żmigród.

Okręg XVI. 1. Sanok, 2. Brzozów, 3. Dynów, 4. Lisko, 5. Pisarowce, 6. Rymanów, 7. Ustrzyki dolne, 8. Zagórz.

Okręg XVII. 1. Sambor, 2. Chyrów, 3. Komarno, 4. Stary Sambor, 5. Turka nad Stryjem, 6. Tar-nawa, 7. Rudki.

Okręg XVIII. 1. Drohobycz, 2. Borysław.

Okręg XIX. 1. Brzeżany, 2. Przemyślany, 3. Rohatyn, 4. Kozowa, 5. Podhajce.

Okręg XX. 1. Złoczów, 2. Olesko, 3. Busk, 4. Kamionka str., 5. Krasne, 6. Milatyn, 7. Radziechów, 8. Zborów.

Okręg XXI. 1. Czortków, 2. Borszczów, 3. Budzanów, 4. Chorostków, 5. Husiatyn, 6. Jagielnica, 7. Kopyczyńce, 8. Mielnica, 9. Buczac, 10. Potok złoty, 11. Zaleszczyki.

Okręg XXII. 1. Brody, 2. Łopatyn.

Okręg XXIII. 1. Sokal, 2. Bełz.

Okręg XXIV. 1. Rawa, 2. Bełzec, 3. Cieszanów, 4. Lubaczów, 5. Niemirów, 6. Uhnów.

Okręg XXV. 1. Tarnobrzeg, 2. Baranów, 3. Dębowiec, 4. Kamień, 5. Machów, 6. Nisko, 7. Rozwadów, 8. Rudnik nad Sanem, 9. Ulanów.

Okręg XXVI. 1. Czerniowce, 2. Kaczyka, 3. Waszkowce, 4. Wyżnica.

Ćwiczenia wspólne wolne na Złot Sokolstwa polskiego w Warszawie w r. 1921.

Postawa pierwotna: zasadna, ramiona w dół, (stopy roz-warte pod kątem 90°, dłonie otwarte, palce rąk spojone).

Obraz I.

A) 1. Zakrok pr. na palce. Ram. w dół zewnątrz, (dłonie zwrócone do przodu, łokcie blisko ciała).

2. Wykrok prawą, lewa na palcach.

Ramiona (łukiem do przodu) w górę na zewnątrz.

3. 4. wytrzymaj.

B) 1. Lewą piętę opuść do postawy na całej stopie. Ramiona skurcz, ręce na barki (patrz uwaga).

2. $\frac{1}{4}$ obrotu (na piętach) w lewo do rozkroku.

Rzuć ram. w górę (dłonie do środka).

3. Wytrzymaj.

Ramiona skurcz, ręce na barki.

4. Wytrzymaj.

Rzuć ram. w bok (dłonie w dół).

C) 1. Wytrzymaj (w postawie rozkr.).

Zwróć dłonie w górę.

2. 3. 4. Stań na palce (ruch jednostajny).

Ramiona przenieś w górę (ruch jednostajny).

D) 1. Wykrok prawą (na całej stopy).

Ramiona ugnij, ręce przed pierś (dłonie w dół, patrz uwaga).

2. $\frac{1}{2}$ obrotu (na piętach) w lewo do zakroku prawą na palce.

Ramiona prostuj w bok.

3. Postawa zasadna (prawa do lewej).

Ramiona w dół.

4. Wytrzymaj.

Obraz ówiozy się 4 razy.

Uwagi: Przy za- wy- i rozkrokach oddalenie między piętami na 40 cm. Przy położeniach »ram. w górę« głowa miernie w górę wzniesiona, wzrok zwrócony ku rękom. — Do B) 1. »ram. skurcz, ręce na barki«, ram. zgięte w łokciach, biegną wzdłuż boków tułowia, przedramiona, grzbietem zwrócone na zewnątrz, równoległe do ramion, palce rąk razem lekko ugięte, dotykają barków z boku. — Do C) 2., 3. i 4. Ruch jednostajny, wykonany płynnie w 3 taktach nieprzerwanych. — Do D) 1. »Ram. ugnij, ręce przed pierś« ram. w bok, przedramiona w łokciach zgięte na wysokości barków, ręce w tejże wysokości przed piersiami, dłonie otwarte w dół zwrócone, palce razem.

Obraz II.

A) 1. Postawa zasadna, (wytrzymaj).

Ramiona skurcz, ręce na barki.

2. Wypad prawą wprzód na zewn.

Rzuć: prawe ramię skośnie w górę, lewe ramię skośnie w dół, (prawa dłoń zwrócona w górę, lewa w dół).

3. 4. wytrzymaj.

B) 1. Postawa zasadna (prawa do lewej).

Ramiona skurcz, ręce na barki.

2. Wypad lewą wprzód na zewn.

Rzuć: lewe ramię skośnie w górę, prawe ramię skośnie w dół (lewa dłoń w górę, pr. w dół).

3. 4. wytrzymaj.

C) 1. Postawa zasadna (lewa do prawej).

Ramiona w górę (lewe ramię najkrótszą drogą, prawe łukiem do przodu).

2. 3. 4. Kucznij, (nogi w kolanach na zewnątrz ugięte pod kątem prostym, aby uda i przedudzia tworzyły kwadrat, pięty razem, ruch jednostajny).

Ramiona w bok (dł. w górę, ruch jednostajny).

D) 1. Nogi prostuj, rozkrok prawą.

Ramiona ugnij, ręce na kark (ram. w bok, przedram. powierzch. ram. palce ram. spoczywają na karku).

2. $\frac{1}{4}$ obrotu w lewo (na lewej pięcie) do uniku (prawą nogą wstecz), lewa noga w kolanie ugięta, prawa wyprostowana dotyka palcami ziemi, lekki skłon tułowia wprzód).

Ramiona prostuj w bok (dłonie w dół).

3. Postawa zasadna (prawa do lewej).

Ramiona w dół.

4. Wytrzymaj.

Obraz ówiozy się 4 razy.

Uwagi: Do A) 2. i B) 2. »Wypad na zewnątrz« noga wypadna wykonuje ruch w kierunku palców stopy na 75 cm, ugięta w kolanie, kolano prostopadłe do palców; noga postawna wyprostowana, całą stopę opiera się o ziemię; ramię górne, tułów i noga postawna tworzą linię prostą, dłoń zwrócona ku górze na zewnątrz, wzrok zwrócony ku ręce. — Do D) 1. »Ręce na kark, ram., przedram., grzbiety rąk, oraz łopatki tworzą płaszczyznę.

Obraz III.

1. Rozkrok lewą na palce (lewa noga palcami dotyka ziemię).
Ram. w bok, (dłonie w dół).
2. $\frac{1}{4}$ obr. w.pr. (na pr. pięcie) do uniku podpor- nego lewą nogą wstecz, (lewa n. wyprost. dotyka palcami ziemi, pr. silnie w kolanie ugięta).
Ramiona w dół, (lewe łukiem w dół) ręce oprzyj o ziemię (ram. prostopadłe do ziemi).
3. Prawą nogę prostuj wstecz, złącz z lewą, do podporu leżąc przodem, (tułów wyprost.), wytrzymaj.
4. Ram. ugnij (nie dotykając brzuchem ziemi), wytrzymaj.
5. Ram. prostuj, wytrzymaj.
6. Przysiad podporny (poskokiem) (kolana zewn. ramion, pięty razem).
Wytrzymaj (ręce na ziemi).
7. Prostuj się do postawy na palcach, ramiona wprzód (dłonie ku sobie zwrócone).
8. Postawa zasadna, ramiona w dół.

Obraz ówicy się 4 razy.

Obraz IV.

1. Krok lewą, na palce prawej.
Ramiona w bok, (dłonie w dół).
2. Krok prawą, na palce lewej.
Ramiona w górę (najkrótszą drogą dłonie do środka).
3. Lewą przystaw do prawej a kuczni.
Ram. (łukiem do przodu) wstecz, (nie pochylać się do przodu).
4. Skok wprzód do postawy kucznej (na miejsce poprzednika).
Ramiona w locie szybko wprzód, a w dół (dłonie do środka, r. ob. tułowia).
5. Prostuj się do postawy na palce.
Ramiona w bok (dłonie w dół).
6. Postawa zasadna.
Ramiona w dół.
7. $\frac{1}{2}$ obr. w lewo (na lewej pięcie, na palcach prawej) do zakroku pr. na palce, wytrzymaj.
8. Prawa do lewej, post. zasadna, wytrzymaj.

Obraz ówicy się 4 razy.

STATUT

Związku Towarzystw Gimnastycznych „Sokół” w Polsce.

I. Nazwa, cel, siedziba i godło Związku.

§ 1. Dla skuteczniejszego osiągnięcia swych celów i wypełnienia zadań Towarzystwa Gimnastyczne „Sokół”, na ziemiach Państwa Polskiego istniejące, tworzą związek pod nazwą „Związek Towarzystw Gimnastycznych „Sokół” w Polsce”.

§ 2. Związek ma na celu podniesienie działalności fizycznej społeczeństwa polskiego oraz wyrobienie w temże społeczeństwie karności, spójni i ofiarności, odpowiedzialności za swe czyny, poczucia obowiązku wobec Państwa, zdolności do obrony granic i całości Rzeczypospolitej, i wszelkich wogóle cnót obywatelskich, stanowiących podstawy istotnej miłości Ojczyzny.

§ 3. Do osiągnięcia powyższych celów Związek dąży przez spółdziałanie z Towarzystwami Związkowymi, kierowanie ich działalnością, łączenie i uzgadnianie ich usiłowań.

W szczególności zaś Związek:

- a) opracowuje i współdziała w opracowaniu zasad wychowania fizycznego młodzieży i utrzymania sprawności fizycznej dorosłych, wydaje czasopisma i dzieła,

sprawom tym poświęcone, ogłasza konkursy na prace w tym kierunku, występuje z odnośnymi wnioskami do władz kierowniczych i urzędów państwowych,

- b) rozpowszechnia w społeczeństwie zrozumienie doniosłości racjonalnego rozwoju fizycznego i zachowania do późnego wieku sprawności fizycznej, przy pomocy odczytów, wykładów, kursów, zawodów publicznych, zlotów i t. p.,
- c) wspiera moralnie i materialnie Towarzystwa Związkowe, czuwa nad ich działalnością, udziela im rad i wskazówek, kształci dla nich nauczycieli gimnastyki i kierowników ćwiczeń, wprowadza w nich jednolity ustrój, jednolite zasady wychowaniu fizycznego i jednolite metody pracy,

- d) zabiega o rozszerzenie sieci Towarzystw Sokolich na wszystkie warstwy narodu polskiego i na wszystkie ziemie przez Polaków zamieszkałe.

§ 4. Związek jest osobą prawną i, jako taki, może zawierać wszelkiego rodzaju zobowiązania, zbywać i nabywać nieruchomości, przyjmować zapisy i darowizny na ogólnych zasadach prawnych.

§ 5. Związek działa na wszystkich ziemiach Państwa Polskiego zgodnie z przepisami miejscowymi o stowarzyszeniach i Związkach. Siedzibą Zarządu jest Warszawa.

§ 6. Związek używa sztandaru i pieczęci z godłem sokoła w locie.

II. Członkowie Związku.

§ 7. Członkiem Związku może być każde Towarzystwo gimnastyczne w Polsce lub także Towarzystwo polskie na obczyźnie założone, o ile przyjęło Statut, Towarzystwa Związkowe obowiązujący, i o ile przez Zarząd Związku przyjęte do niego zostało.

§ 8. Towarzystwa Związkowe korzystają z poparcia moralnego i materialnego Związku, z jego rad i wskazówek, uczestniczą we wszelkich władzach Związku przez swych delegatów, mogą składać wnioski do władz związkowych, są obowiązane uczestniczyć w publicznych wystąpieniach i przedsięwzięciach Związku.

§ 9. Towarzystwa Związkowe obowiązane są stosować się w granicach Statutu i Regulaminów do zarządzeń i poleceń władz związkowych o ile takowe nie sprzeciwiają się przepisom prawa obowiązującym w Państwie, w którym Towarzystwo Związkowe ma swoją siedzibę, przedstawiać żądane przez nie sprawozdania, bilanse, wykazy i wyjaśnienia, opłacać na rzecz Związku ustanowione składki, dbać o zachowanie jednolitości, powagi i godności Sokolstwa.

§ 10. Członkowie Towarzystw Związkowych korzystają z prawa obecności na posiedzeniach Rady Okręgowej, Dzielnicowej oraz Związkowej, są zwolnieni od wpisowego i balotowania przy przenoszeniu się z jednego Towarzystwa do drugiego, mogą korzystać bezpłatnie w przeciągu dwóch miesięcy z lokalu i urządzeń każdego Towarzystwa Związkowego, w którego siedzibie chwilowo się znajdują.

§ 11. Towarzystwo przestaje być członkiem Związku wskutek:

- a) wykreślenia przez Zarząd z powodu niewnoszenia ustanowionych na rzecz Związku opłat w przeciągu dwóch lat,
- b) wyłączenia przez Sąd Honorowy Związku (§ 31); Towarzystwo wykreślone lub wyłączone ze Związku traci prawo do noszenia nazwy „Sokół” tudzież do używania godła sokolich.

§ 12. Członkami honorowymi mianuje Rada Związku na wniosek Zarządu Związku te osoby lub instytucje, którym pragnie wyrazić cześć i uznanie za ich zasługi, na polu wychowania fizycznego lub w zakresie spraw narodowych położone. Członkowie honorowi mają prawo noszenia strojów i odznak sokolich, wyboru biernego do

przewodnictwa Związku i uczestniczenia w posiedzeniach Rady Związku z głosem doradczym.

III. Fundusze Związku.

§ 13. Związek dochody swe czerpie:

- a) z wpisów i składek członków,
- b) z zapisów, fundacji i darów,
- c) z popisów, pokazów, zawodów i t. p. urządzanych na rzecz Związku, oraz z przedsięwzięciom i wydawnictw własnych.

§ 14. Fundusze dzieli się na zakładowy i obrotowy.

Fundusz zakładowy powstaje z wpisowego oraz zapisów i darów, na ten cel przeznaczonych. Do funduszu zakładowego zalicza się również majątek nieruchomy, biblioteka i zbiory Związku. Uszczuplenie funduszu zakładowego może być dokonane jedynie za zgodą Rady Związku, obciążenie zaś za zgodą Zarządu.

Do funduszu obrotowego należą odsetki funduszu zakładowego oraz wszelkie wpływy, nie przeznaczone do funduszu zakładowego. Funduszem obrotowym rozporządza Przewodnictwo Związku w granicach zatwierdzonego budżetu.

IV. Ustrój Związku.

§ 15. Związek dzieli się na Okręgi i Dzielnice.

§ 16. Okręg składa się z kilku lub kilkunastu Towarzystw Związkowych, których siedziby leżą w pobliżu. Okręg pod względem majątkowym stanowi oddzielną jednostkę prawną. Okręg ma na celu niesienie pomocy należącym do niego Towarzystwom w spełnianiu ich zadań, bezpośredni nadzór nad ich działalnością, dokonywanie perjodycznych przeglądów technicznych i gospodarczych, zawiadamianie władz dzielnicowych i związkowych o stanie Towarzystw i zakładanie nowych Towarzystw. Okręg czerpie swe dochody z opłat, wnoszonych przez Towarzystwa do niego należących, z wpływów z popisów, pokazów, zabaw i t. p. przez Okręg urządzanych, tudzież z zasiłków dzielnic i Związku.

Sprawami Okręgu zarządzają: Rada i Zarząd, powstałe z wyborów.

Szczegółowe przepisy, dotyczące działalności Okręgu, jego dochodów, stosunku do władz dzielnicowych i związkowych oraz do Towarzystw Związkowych, tudzież wyboru i zakresu czynności władz okręgowych, objęte są oddzielnym Regulaminem.

§ 17. Kilka Okręgów graniczących ze sobą tworzą Dzielnicę.

W ramach zasad, uchwalonych przez władze związkowe, pracuje Dzielnica zamodzielnie, ma jednak obowiązek o działalności swojej zawiadomić Zarząd Związku. Dzielnica wprowadza w życie powzięte przez władze związkowe postanowienia, przygotowuje siły nauczycielskie, pomaga okręgom i towarzystwom w pracach organizacyjnych i wychowawczych, jednoczy ich działalność. Dzielnica czerpie swe dochody z opłat Okręgów do niej należących, z wpływów z popisów, pokazów, zabaw i t. p. przez nią urządzanych, tudzież z zasiłków Związku.

Sprawami Dzielniczy zarządzają Rada, Zarząd i Przewodnictwo, powstałe z wyborów.

Szczegółowe przepisy, dotyczące działalności Dzielnic, jej dochodów, jej stosunku do Towarzystw i Okręgów oraz władz związkowych, tudzież wyboru i zakresu czynności władz dzielnicowych, objęte są oddzielnym Regulaminem.

V. Władza Związku.

§ 18. Sprawami Związku kierują: Rada, Zarząd i Przewodnictwo.

a) Rada.

§ 19. Rada Związku składa się:

- a) Z przedstawicieli Okręgów, wybranych przez Rady Okręgowe z pomiędzy wszystkich członków Okręgu

w głosowaniu tajnym. Liczba przedstawicieli określa się w stosunku do ogólnej liczby członków tegoż Okręgu. Stosunek ustala Rada Związku. Wybory odbywają się co dwa lata,

- b) z członków Zarządu i Przewodnictw Dzielnicowych,
- c) z członków Zarządu i Przewodnictwa Związku.

Członkowie Rady przed posiedzeniem winni złożyć zaświadczenia, wydane przez odnośne Zarządy, stwierdzające ich prawa uczestniczenia w Radzie. Członkowie honorowi mogą uczestniczyć w posiedzeniach Rady z głosem doradczym (§ 12).

§ 20 Rada jest najwyższą władzą Związku. Może ona zmieniać lub uchylać postanowienia wszelkich organów Związku, wglądać w ich czynności i wydawać o nich opinie. W szczególności Rada:

- a) uchwała zasady i kierunek prac ideowych sokolstwa,
- b) ustala zasady i metody wychowania fizycznego,
- c) zatwierdza rachunki Zarządu i uchwała budżety, zarządza funduszem zakładowym Związku,
- d) rozważa sprawozdania Zarządu o stanie i działalności Związku i jego organów, wypowiada o nich swą opinię i daje wskazówki na przyszłość,
- e) ustala zasady ustroju Związku, uchwała zmiany Statutów tak Związku, jak i Towarzystw Związkowych, określa granice dzielnic,
- f) ustanawia każdorazowo stosunek między ilością przedstawicieli do władz związkowych od poszczególnych Okręgów lub Towarzystw, a liczbą członków w tychże Okręgach lub Towarzystwach,
- g) mianuje członków honorowych Związku,
- h) dokonywa wyborów przewodniczącego Związku i jego zastępcy oraz członków Przewodnictwa, Komisji rewizyjnej i Sądu Honorowego Związku,
- i) uchwała Regulamin swych zebrań,
- j) postanawia o rozwiązaniu Związku i przeznaczeniu jego majątku.

§ 21. Zwyczajne Zjazdy Rady odbywają się w miesiącu maju raz na dwa lata. Zjazdy zwołuje Przewodnictwo Związku przez ogłoszenia w pismach na dwa miesiące przed Zjazdem; porządek dzienny Zjazdu winien być ogłoszony w ten sam sposób na miesiąc przed rozpoczęciem obrad. Rada może uchwalić inny sposób zwoływania Zjazdów. Nadzwyczajne Zjazdy zwołuje Zarząd Związku w miarę uznanej przez siebie potrzeby lub na piśmienne żądanie połowy Zarządów lub Przewodnictw Dzielnicowych, poparte przytoczeniem powodów i przedmiotów obrad. Zjazdy Nadzwyczajne zwoływane są przez ogłoszenie w pismach przynajmniej na miesiąc przed Zjazdem z podaniem porządku dziennego.

Zjazdy odbywają się w Warszawie lub w siedzibie którejkolwiek z Dzielnic, o ile poprzedni Zjazd tak postanowi.

§ 22. Zjazd uprawniony jest do powzięcia wszelkich uchwał w sprawach w porządku dziennym Zjazdu ogłoszonych, o ile został prawidłowo zwołany i o ile uczestniczy w nim przynajmniej 10 przedstawicieli Okręgów.

Obradom przewodniczy Prezes Rady lub jego zastępca.

Zjazd jednak może powierzyć przewodniczenie innej osobie z grona członków Rady. Uchwały zapadają prostą większością głosów obecnych. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który w innych razach nie głosuje.

Do ważności uchwały o rozwiązaniu Związku i rozporządzeniu jego majątkiem konieczne jest powzięcie jej większością $\frac{3}{5}$ głosów w obecności więcej niż połowy wszystkich członków Rady.

b) Zarząd.

§ 23. Zarząd Związku składa się:

- a) Z przedstawicieli Dzielnic, po trzech z każdej, wy-

bieranych corocznie przez Zarządy Dzielnicowe z pomiędzy członków Przewodnictwa Dzielnicowego,

- b) z członków Przewodnictwa Związku,
- c) z 3 członków Komitetu Wyszkożenia, powoływanych corocznie przez Zarząd Związku.

§ 24. Zarząd w granicach Statutu, Regulaminów i uchwał Rady Związku kieruje całkowitą działalnością Związku i wszystkimi jego sprawami.

W szczególności Zarząd:

- a) uchwała Regulaminy dla organów Związku, plany kursów, zajęć, ćwiczeń i t. p., kierując się zasadami, uchwalonemi przez Radę Związku (§ 20 a) b) c)),
- b) zatwierdza programy zlotów, zawodów, ćwiczeń i wszelkich występów publicznych Związku,
- c) czuwa nad wprowadzeniem w życie wszelkich postanowień Rady Związku, przekazując je do bezpośredniego wykonania Przewodnictwu, po szczegółowem ich opracowaniu,
- d) ma nadzór nad czynnościami i zarządzeniami Przewodnictwa, rozważa jego sprawozdania i zamierzenia i wydaje co do nich postanowienia,
- e) pełni władzę dyscyplinarną w Związku,
- f) przyjmuje i wykreśla członków Związku,
- g) zarządza majątkiem Związku, układa bilanse, sprawozdania i budżety.

§ 25. Posiedzenia Zarządu odbywają się w Warszawie w miarę potrzeby, jednak przynajmniej co trzy miesiące. Posiedzenia zwołuje Prezes Związku według własnego uznania oraz na żądanie przynajmniej połowy członków Przewodnictwa Związku lub Zarządu jednej z Dzielnic, za pomocą wezwań imiennych. Posiedzenia Zarządu są uprawnione do powzięcia wszelkich uchwał w sprawach, Zarządowi Statutem przekazanych, bez względu na ilość obecnych członków.

Pierwsze posiedzenie nowoobranego Zarządu odbyć się powinno bezpośrednio po zakończeniu Zjazdu Rady Związku. Na posiedzeniu tym Zarząd dzieli pomiędzy sobą czynności (§ 28) i powołuje 3 członków Komitetu Wyszkożenia (§ 23 c).

e) Przewodnictwo.

§ 26. Przewodnictwo składa się z prezesa Związku i przynajmniej sześciu członków Zarządu, wybranych przez Zjazd Rady Związku w głosowaniu tajnem (§ 20 h) z pomiędzy członków Towarzystw Związkowych lub członków honorowych, zamieszkałych w Warszawie, na czas do następnego zwyczajnego Zjazdu Rady.

§ 27. Przewodnictwo jest ciałem wykonawczem Zarządu i jako takie spełnia, w myśl wskazówek Zarządu i, pod jego nadzorem, wszelkie jego czynności. Przewodnictwo utrzymuje w imieniu Związku stosunki z władzami i urzędami państwowymi, z wszelkimi pokrewnymi zreszzeniami w kraju i zagranicą, ze wszystkimi organami Związku i osobami postronnymi. Dokumenty, w imieniu Związku wydawane, winny być stwierdzone podpisami prezesa lub jego zastępcy oraz sekretarza Związku, nadto opatrzone pieczęcią Związku.

§ 28. Zarząd na pierwszym swem posiedzeniu (§ 25) wybiera z pośród członków Przewodnictwa drugiego zastępcę prezesa, sekretarza, chorążego, kierownika wydawnictw i innych urzędników Związku oraz ich zastępców w miarę potrzeby. Przewodnictwo dla spełnienia swych zadań może tworzyć potrzebne Wydziały pomocnicze i zbierać Komisje, powołując do nich członków Towarzystw Związkowych według swego uznania.

§ 29. Prezes, względnie jego zastępca, jest przedstawicielem Związku nazewnątrż i stróżem praw związkowych. Jest on, łącznie z pozostałymi członkami Zarządu,

odpowiedzialny za działalność Związku i prawidłowy bieg jego czynności. Wydaje własną władzą, w razach nagłej potrzeby, wszelkie zarządzenia, jakie uzna za stosowne, i na najbliższem posiedzeniu Zarządu zdaje z nich sprawę.

Prezesowi należy się zawsze i wszędzie, we wszystkich sprawach sokolich bezwarunkowe posłuszeństwo wszystkich organów i członków Związku. W czasie zjazdów, zlotów i wogóle wszelkich wystąpień publicznych, tak całego Związku, jak i jego części (Dzielnic, Okręgu) główne kierownictwo oraz całkowita władza dyscyplinarna należą, o ile jest obecnym, do prezesa lub do osób, którym je przekaze.

Prezes ma prawo zawieszać uchwały Przewodnictwa lub Zarządu, sprzeczne z ustawami, interesem lub godnością Związku, i żądać ponownego ich rozważenia. Gdy uchwała nie ulegnie zmianie, może ją przedstawić do ostatecznej decyzji Radzie Związku.

§ 30. Blizsze określenia zakresu działań Zarządu i Przewodnictwa, podział pomiędzy nie czynności i oznaczenie sposobów działania objęte są Regulaminem szczegółowym.

VI. Sąd Honorowy.

§ 31. Towarzystwa Związkowe, Zarządy tych Towarzystw, Zarządy Okręgowe i Dzielnicowe, któreby rozmyślnie przekraczały Statuty i Regulaminy Sokole lub naruszały karność sokolą, mają być postanowieniem Zarządu Związku oddane pod Sąd Honorowy.

Sąd Honorowy Związku składa się z 12 sędziów, wybieranych przez Radę Związku na przeciąg dwóch lat w głosowaniu tajnem z pomiędzy członków Towarzystw Związkowych. Sąd Honorowy orzeka w składzie co najmniej trzech osób. Sposób powołania Sądu, jego obrad i postępowania, określa Regulamin, przezeń ułożony.

VII. Komisja Rewizyjna.

§ 32. Komisja Rewizyjna, w składzie 3 lub 5 członków, wybierana jest przez Radę Związku z pomiędzy członków Towarzystw Związkowych, do Rady ani Zarządu Związku nienależących, na przeciąg lat dwóch. Komisja ma na celu nadzór nad majątkową i gospodarczą działalnością Zarządu Związku.

Sprawdza ona stan kasy Związku, ilekroć uzna to za potrzebne, a przynajmniej raz na rok sprawdza księgi i dokumenty rachunkowe, stan majątku ruchomego i nieruchomego i składa na każdym Zjeździe Rady Związku swe sprawozdanie oraz opinię w sprawie budżetu.

VIII. Rozwiązanie Związku.

§ 33. W razie rozwiązania Związku, ostatni Zjazd Rady Związku uchwali przeznaczenie majątku związkowego.

IX. Przepisy przechodnie.

§ 34. Do czasu pierwszego Zjazdu Rady Związku wszelkie prawa kierownicze przysługują Wydziałowi Międzozwiązkowemu, który ten pierwszy Zjazd zwołuje.

§ 35. W pierwszych pięciu latach istnienia Związku Zwyczajne Zjazdy Rady Związku odbywać się będą corocznie (art. 21). Corocznie też Rady Okręgowe wybierać winne przedstawicieli swych na te Zjazdy (art. 19).

Na zasadzie postanowienia Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 29. listopada 1920 r. N. 13. S. 640 wciągnięto do rejestru stowarzyszeń i związków N. 387 Stowarzyszenie pod nazwą: „Związek Towarzystw Gimnastycznych „Sokół“ w Polsce“. Warszawa, dnia 29. listopada 1920 r. Minister Spraw Wewn. (—) w z. Kuczyński. M. P.